

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Suunnitelman valmistelua ja vuorovaikutusta on mietitty hyvin ensimmäisen suunnitelman kokemusten pohjalta. Tampereen kaupunki korostaa hankkeiden vaikuttavuuden entistä suurempaa merkitystä. Suurimmat liikennemäärät ja kuljetustarpeet kohdistuvat pääosin MAL-sopimuseuduille ja niiden painoarvon tulisi entistä enemmän näkyä vaikuttavuuden arvioinneissa. Tampereen kaupunkiseudulla on paljon valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa hyödynnettävää liikennettä koskevaa tietoa.

Arviointiohjelman toimenpiteet ja menetelmät ovat pääsääntöisesti hyviä, mutta hankkeet pitäisi saada vaikuttavuuden mukaisessa järjestyksessä nopeammin toteutukseen.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä liikennejärjestelmän systemaattista ja tietoon perustuvaa kehittämistä. Tähän säännöllisesti päivitettävä strateginen tilannekuva antaa erittäin hyvät mahdollisuudet. Suurten kaupunkiseutujen osallistumismahdollisuus valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun oli suunnitelman laatimisen ensimmäisellä kierroksella melko hyvä, mutta jatkossa MAL-sopimuseutujen kanssa järjestettävää vuorovaikutusta voisi vielä tehostaa. Tampereen kaupunki pitää hyvänä myös suunnitelman valmistelua varten avattavaa uutta sähköpostiosoitetta, johon kaikilla on mahdollisuus lähettää palautetta suunnitteluprosessin aikana.

Tampereen kaupunki näkee tärkeänä, että Ympäristöministeriön valmisteleva Alueidenkäytön kehityskuvatyo, tavoitteet yhdyskuntarakenteen kehittämisen suuntaviivoista sekä valmistelun pohjalla oleva tietotuotanto, tulee yhteensovittaa muiden kansallisessa valmistelussa olevien strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien ohella osaksi Liikenne 12 vaikutustenarviointityötä.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Ensimmäisessä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettu visio vuodelle 2050 on pääosin hyvä pohja tulevalle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle. Vision tarkistuksessa on syytä huomioida toimintaympäristön muutostekijät kuten muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne, heikentynyt kansainvälinen saavutettavuus ja Suomen logistinen asema, huoltovarmuus, sotilaallisen liikkuvuuden yhteystarpeet, väestörakenteen ja – väestökehityksen muutokset sekä etätyön tuomat muutokset liikenteeseen.

Vaikka muutokset nykyisessä toimintaympäristössä tulee huomioida, on kuitenkin erittäin tärkeää, että yhteiskunnallisesti merkittävät kestävyystavoitteet säilyvät jatkossakin tärkeänä osana tavoitteista. Liikenteen päästövähennystavoitteiden toteutuminen tulee sisällyttää keskeisenä teemana suunnitelmaan ja sen vaikutusten arviointiin.

Myös liikenneturvallisuutta koskevat tavoitteet tulisi nostaa entistä näkyvimmiksi. Liikenneturvallisuusstrategia tavoitteineen ja toimenpiteineen tulee kytkeä kiinteästi käynnistyvään suunnitelmaan.

Edellisessä liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetty visio on melko pitkä ja olisi hyvä kiteyttää se myös lyhyempään muotoon.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Vaikutustenarviointi on esitetty tehtäväksi perusteellisesti ja arvioinnin rakennetta ei ole tarvetta muuttaa.

Kuten arviointiohjelmassa todetaan, on kaupunkiseutujen liikennejärjestelmillä suuri merkitys etenkin kulkutapaosuuksia ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden toimeenpanossa. Lisäksi suurilla kaupunkiseuduilla tehtävät toimenpiteet ovat pääosin yhteiskuntataloudellisesti tehokkaita ja parantavat usein taloudellisen kasvun edellytyksiä. Näitä vaikutuksia tulisi korostaa vielä nykyistä enemmän.

Epävakaa maailmanpoliittinen tilanne korostaa vaihtoehtoisten tulevaisuuksien arviointia myös liikennejärjestelmäsuunnitelman laidinnassa ja vaikutusten arvioinnissa. Erilaisten muutostekijöiden arviointi tulisi olla keskeisessä roolissa.

Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa liikenteen tietoturvallisuuden korostaminen on tärkeää. Arviointisuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ja riskianalyysit ovat hyvä pohja vaikutustenarviointiin.

Maanteiden ja rautateiden meluntorjunnan ja siihen liittyvien vaikutusten osalta viittaamme väylävirastolle 20.6.2023 antamaamme lausuntoon.

Naulo Katri
Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Pekka Salmi, Tampereen
kaupunki, Kaupunkiympäristö